

ANKARA ANADOLU MEDENİYETLERİ MÜZESİNDEKİ ESERLERİN KAYAÇ ÇEŞİTLİLİĞİ VE BOLLUĞUNUN İNCELENMESİ

Aysen Özgüneylioğlu^a, Nizamettin Kazancı^a, Tolga Çelik^b

^aAnkara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Jeoloji Müh. Anabilim Dalı,
Tandoğan, Ankara

^bAnadolu Medeniyetleri Müzesi, Kale içi, Ulus, Ankara
(aozguneylioglu@ankara.edu.tr)

ÖZ

Türkiye'nin çeşitli yerlerinde değişik kültürlere ait heykel, kaide, sütun, stel, kabartma vb. eserler bolca mevcuttur. Bunlar o eserleri yapan medeniyetlerin gelişmişlik ölçüsü olduğu kadar daha başka faktörlerin, örneğin ustalık, ulaşım, iklim, ticaret vb. tesirlerin de işaretçisi olabilirler. Bu faktörlerden önde gelenin "kaynak/malzeme bolluğu" ve/veya jeolojik yapı olabileceği düşünülmektedir. Böyle bir ilişkinin varlığını tespit amacıyla Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi sahipliğinde bulunan eserlerin kaya cinsleri, buluntu yerleri ve zamanları karşılıklı olarak değerlendirilmiştir. Diğer karşılaştırma malzemesi ise buluntu yerinin litolojisi ve bunları gösteren değişik ölçekli Türkiye jeoloji haritalarıdır.

Sonuçlar eserlerin yapımında kullanılmış taş cinsi ile bulunduğu bölge jeolojisi arasında çok yakın ilişki bulunduğunu işaret etmektedir. Müzenin taş eserler salonu ve bahçesinde sergilenen eserlerin, sayısal açıdan % 38,6'ı mermer, % 20,5'ı bazalt, % 13,4'i pişmiş toprak (kil), % 9,3'ü kireçtaşı, % 8,6'ı andezit, % 9,6'ı diğer kayalardan olduğu tespit edilmiştir. Roma dönemi eserlerinin çoğunluğu mermerden yapılmıştır. Traverten daha yakın dönemlerde (Bizans ve Osmanlı) kullanılmıştır. Bazalt güçlü imparatorlukların (örneğin Asur, Hitit) ve/veya imparatorlukların güçlü dönemlerinin malzemesi olarak görünmektedir. Araştırma sonuçları, hammadde bolluğunun yani kayaç cinsinin (= jeolojik tesir) hem eser çeşitliliğine, hem de ileri teknik uygulamalarına yol açtığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel jeoloji, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, kültürel eserler, eserlerin kayaç cinsi

INVESTIGATION OF ABUNDANCE AND ROCK TYPES OF ARTEFACT IN ANKARA ANATOLIAN CIVILIZATION MUSEUM

Aysen Özgüneylioğlu^a, Nizamettin Kazancı^a, Tolga Çelik^b

^aAnkara University, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Division of Geological Engineering, Tandogan, Ankara, Turkey

^bAnatolian Civilizations Museum, Ulus, Ankara, Turkey

(aozguneylioglu@ankara.edu.tr)

ABSTRACT

Statues, columns, pedestals, stels, reliefs and other cultural artefacts belonging to different civilizations exist abundantly in various localities of Turkey. Of course, each artefact is a good evidence of the development level of the relevant civilization as well as being evidence of other factors such as skill, transportation, climate, trade, etc. It is suggested that rock type and abundance of source material (= geology of the region) was one of the prominent factors on creation of cultural artefacts in a civilization. In order to research such a relationship, all products in the exhibition saloons and gardens of the Anatolian Civilizations Museum in Ankara have been examined regarding discovery region, time period and the raw material. The artefacts in the museum were also compared with lithology of the original sites using the geological map of Turkey at different scales.

Results prove that there was a close relation between abundance of artefacts and geology of the region. We described that rock types of the examined properties in the museum consist of 38.6% marble, 20.5% basalt, 13.4% mud (clay), 9.3% limestone, 8.6% andesite and 9.6% others. Marble was the most common rock in the Roman period, while travertine relatively younger times (Byzantine and Ottoman). Basalt was considered as the material of powerful empires (Assyrian and Hittites) and/or powerful periods of the same empire. Results indicated that abundance of raw material or rock types (= geological effect) played roles on both varieties of artefacts and production technique.

Keywords: Cultural Geology, Ankara Anatolian Civilizations Museum, cultural properties, rock types of properties